MEZINÁRODNÍ LABSKÉ FÓRUM ■ VÝZNAMNÉ PROBLÉMY NAKLÁDÁNÍ S VODAMI

Článek 14 Rámcové směrnice o vodách ukládá členským státům zajistit od roku 2006 aktivní zapojení veřejnosti do procesu sestavování, prověřování a aktualizace plánů povodí pro jednotlivé oblasti povodí.

MEZINÁRODNÍ LABSKÉ FÓRUM INTERNATIONALES ELBEFORUM

V zájmu integrace všech zainteresovaných stran do procesu implementace Rámcové směrnice o vodách v Mezinárodní oblasti povodí Labe bylo pod zastřešením MKOL zřízeno **Mezinárodní labské fórum** k informování a konzultování veřejnosti o relevantních mezinárodních otázkách při implementaci Rámcové směrnice o vodách. K základním úkolům fóra patří:

- informování účastníků o koordinaci procesu implementace Rámcové směrnice o vodách v Mezinárodní oblasti povodí Labe na mezinárodní úrovni,
- projednání konfliktů užívání vod s mezinárodním dopadem,
- projednání záležitostí mezistátního významu důležitých pro celou oblast povodí Labe,
- projednání zásadních koordinačních a pracovních kroků.

MLF by mělo provázet a podpořit sestavování Mezinárodního plánu oblasti povodí Labe a přispět ke zprostředkování výsledků plánování a jejich realizaci.

Ve dnech 28. – 29. března 2007 se v Ústí nad Labem uskutečnilo první Mezinárodní labské fórum. První den fóra dne 28. března 2007 se uskutečnil formou semináře pro širokou veřejnost a zúčastnilo se ho více než 160 účastníků. Seminář byl rozdělen do tří bloků. První dva bloky byly věnovány otázkám monitorování stavu povrchových a podzemních vod, managementu dat v rámci monitorovacích programů a Společnému časovému plánu a programu prací pro vypracování Mezinárodního plánu oblasti povodí Labe. Prezentace v obou blocích včetně úvodního příspěvku k činnosti MKOL a výsledkům implementace Rámcové směrnice o vodách v povodí Labe připravili zástupci MKOL. V třetím bloku zazněly přednášky referentů z řad státní správy, nevládních organizací a uživatelů vody k významným problémům nakládání s vodami v Mezinárodní oblasti povodí Labe.

Druhý den byl v užším smyslu Mezinárodního labského fóra koncipován jako jednání grémia, složeného ze zástupců významných uživatelů vody, zájmových skupin, státní a komunální správy a MKOL. Na jednání, kterého se zúčastnilo téměř 40 účastníků, byly diskutovány významné problémy nakládání s vodami a možnosti budoucí komunikace a spolupráce v rámci procesu implementace Rámcové směrnice o vodách v povodí Labe.

Prezentace referentů Mezinárodního labského fóra dne 28. března 2007 a souhrnný zápis z jednání Mezinárodního labského fóra dne 29. března 2007 jsou k dispozici na internetových stránkách MKOL.

Významné problémy nakládání s vodami

Podle článku 14 Rámcové směrnice o vodách jsou státy v povodí Labe povinny do konce roku 2007 zveřejnit předběžný přehled významných problémů nakládání s vodami zjištěných v povodí Labe a zpřístupnit ho tak, aby k němu veřejnost mohla vyjádřit své připomínky. Pro plány povodí je zapotřebí stanovit již předem, které z uvedených problematických oblastí budou vyžadovat projednání a koordinaci na mezinárodní úrovni. Výsledky této koordinace budou zohledněny v programech opatření a plánech povodí států.

V lednu 2007 byl zpracován **První přehled významných problémů nakládání s vodami** v Mezinárodní oblasti povodí Labe, který byl diskutován s účastníky Mezinárodního labského fóra ve dnech 28. – 29. března 2007 v Ústí nad Labem. Přehled bude základem pro zpracování dokumentu pro připomínky veřejnosti podle článku 14 Rámcové směrnice o vodách. Obsahuje tři základní skupiny problémů nakládání s vodami, které vyžadují **projednání a koordinaci na mezinárodní úrovni**:

- morfologické změny povrchových vod,
- významné látkové zatížení a
- odběry a převody vody.

Důležitou roli hraje rovněž **výměna informací** o postupu při řešení problémů nakládání s vodami regionálního příp. vnitrostátního významu.

Další informace k implementaci Rámcové směrnice o vodách jsou k dispozici na internetových adresách:	
Pro Mezinárodní oblast povodí Labe	
Mezinárodní komise pro ochranu Labe	www.ikse-mkol.org
Pro českou část povodí Labe	
Ministerstvo životního prostředí ČR	www.ochranavod.cz
Ministerstvo zemědělství ČR	www.mze.cz
Povodí Labe, s. p.	www.pla.cz
Povodí Vltavy, s. p.	www.pvl.cz
Povodí Ohře, s. p.	www.poh.cz
Výzkumný ústav vodohospodářský VÚV T. G. M.	www.vuv.cz
Pro německou část povodí Labe	
Spolkové ministerstvo životního prostředí, ochrany přírody a jaderné bezpečnosti	www.bmu.de
Společenství oblasti povodí Labe	www.fgg-elbe.de
Pro rakouskou část povodí Labe	
Spolkové ministerstvo zemědělství, životního prostředí, lesního a vodního hospodářství	www.lebensministerium.at
Spolková země Horní Rakousko	www.ooe.gv.at
Spolková země Dolní Rakousko	www.noel.gv.at
Pro polskou část povodí Labe	
Ministerstvo životního prostředí Polské republiky	www.mos.gov.pl
Národní vodohospodářská správa	www.kzgw.gov.pl
Regionální vodohospodářská správa Wrocław	www.rzgw.wroc.pl
Další internetové adresy	
http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html	
Portál pro Rámcovou směrnici o vodách	www.wasserblick.net
Portál nevládních ekologických organizací v Německu	www.wrrl-info.de

Vydavatel: Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL)
Fürstenwallstraße 20, 39104 Magdeburg
Poštovní spojení: Postfach 1647/1648; 39006 Magdeburg
tel.: +49 391 400 03-0 e-mail: sekretariat@ikse-mkol.org
fax: +49 391 400 03-11 internet: www.ikse-mkol.org

RÁMCOVÁ SMĚRNICE O VODÁCH V POVODÍ LABE

Dne 22. prosince 2000 nabyla účinnosti „Směrnice 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady z 23. října 2000 ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky“ (dále jen „Rámcová směrnice o vodách“), která se stala novým základem politiky na ochranu vod v Evropě. Velká část dosavadních evropských právních předpisů o ochraně vod byla sloučena a zároveň doplněna o moderní aspekty ochrany vod. Povrchové a podzemní vody musí být posuzovány jako celek a obhospodařovány přes hranice států.

Cílem Rámcové směrnice o vodách je dosáhnout do roku 2015 pokud možno dobrého stavu všech tekoucích vod, jezer, brakických, pobřežních a podzemních vod na území členských států Evropské unie. K tomu mají být do roku 2009 vypracovány programy opatření a plány povodí pro jednotlivé oblasti povodí.

Jedním z důležitých principů Rámcové směrnice o vodách je společný koordinovaný postup států ležících v dané mezinárodní oblasti povodí při ochraně vod. Čtyři státy v povodí Labe – Česká republika, Německo, Rakousko a Polsko – se dohodly, že budou naplňovat mezinárodní koordinaci a vzájemnou spolupráci při implementaci Rámcové směrnice o vodách pod zastřešením Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL).

Povodí Labe			
Plocha: 148 268 km²			
z toho:	Česká republika	49 933 km²	(33,68 %)
	Německo	97 175 km²	(65,54 %)
	Rakousko	921 km²	(0,62 %)
	Polsko	239 km²	(0,16 %)
Délka toku řeky Labe: 1 094,3 km			
z toho:	Česká republika	367,3 km	(33,6 %)
	Německo	727,0 km*	(66,4 %)
Počet obyvatel: 24,52 mil.			
z toho:	Česká republika	5,95 mil.	(24,3 %)
	Německo	18,50 mil.	(75,4 %)
	Rakousko	0,05 mil.	(0,2 %)
	Polsko	0,02 mil.	(0,1 %)

** od levého břehu u Schöny*

Zpráva 2005

Do konce roku 2004 byla podle článku 5 Rámcové směrnice o vodách zdokumentována výchozí ekologická, ekonomická a sociologická situace, čímž byl vytvořen základ pro zpracování budoucích programů opatření a plánů povodí (**Zpráva 2005**).

Tato doposud nejobsáhlejší analýza charakteristik vod v povodí Labe byla schválena na **3. Mezinárodní konferenci ministrů životního prostředí** států ležících v povodí Labe dne **3. března 2005 v Drážďanech**. V návaznosti na tuto konferenci se ve dnech **3. a 4. března 2005 rovněž v Drážďanech** uskutečnil **seminář**, na kterém byly veřejnosti prezentovány výsledky analýzy charakteristik. Seminář, kterého se zúčastnilo 140 hostů, byl rozdělen do 5 programových bloků – Základní informace, Ekonomická analýza, Povrchové vody, Podzemní vody a Další kroky – výhled a strategie.

V rámci analýzy charakteristik Mezinárodní oblasti povodí Labe bylo mj. hodnoceno **dosažení environmentálních cílů** Rámcové směrnice o vodách. Bylo odhadnuto, že splnění cíle je u 11 % všech útvarů povrchových vod pravděpodobné, u 26 % nejasné a u 63 % nepravděpodobné. Pro podzemní vody bylo zjištěno, že z hlediska chemického stavu pravděpodobně dosáhne environmentálních cílů 49 % útvarů a z hlediska kvantitativního stavu 87 % útvarů. Ve všech dalších útvarech podzemní vody je splnění environmentálních cílů buď nepravděpodobné nebo nejasné, což platí pro 9 % útvarů jak z hlediska chemického, tak i z hlediska kvantitativního stavu.

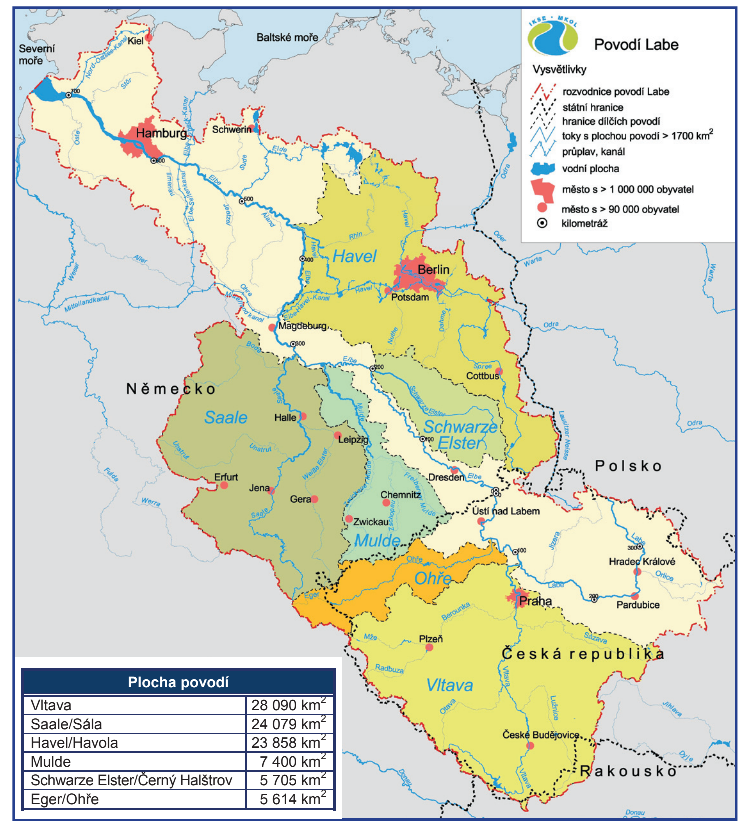

Plocha povodí	
Vltava	28 090 km²
Saale/Sála	24 079 km²
Havel/Havola	23 858 km²
Mulde	7 400 km²
Schwarze Elster/Černý Halštrov	5 705 km²
Eger/Ohře	5 614 km²

Povodí významných přítoků Labe (zdroj: BfG, ČHMÚ, MKOL)

V souvislosti s přípravou Mezinárodního plánu oblasti povodí Labe byl pro připomínky veřejnosti zpracován **Společný časový plán a program prací** a **v prosinci 2006** zveřejněn formou dokumentu na internetových stránkách MKOL. Zainteresovaná veřejnost byla vyzvána k vyjádření stanovisek.

V povodí Labe byly **do konce roku 2006** sestaveny **programy pro monitorování stavu vod** – povrchových a podzemních vod a chráněných oblastí. Programy slouží k ověřování a v případě potřeby k doplňování a aktualizaci výsledků analýzy charakteristik, která byla provedena do konce roku 2004. Poznatky získané na základě monitorovacích programů budou základem pro vypracování programů opatření a Mezinárodního plánu oblasti povodí Labe.

ZPRÁVA 2007 O MONITOROVACÍCH PROGRAMECH V MEZINÁRODNÍ OBLASTI POVODÍ LABE PODLE RÁMCOVÉ SMĚRNICE O VODÁCH

Cílem monitorovacích programů podle Rámcové směrnice o vodách je získat jednotné a porovnatelné hodnocení stavu povrchových a podzemních vod, a to jak v rámci jednoho povodí, tak i v rámci různých povodí mezi sebou navzájem. Monitorování stavu povrchových a podzemních vod je nástrojem Rámcové směrnice o vodách, sloužícím ke kontrole plnění cílů stanovených Evropským společenstvím, zejména dosažení dobrého stavu povrchových a podzemních vod.

Výsledky monitorovacích programů slouží u **povrchových vod** k hodnocení ekologického a chemického stavu, resp. ekologického potenciálu. U **podzemních vod** jsou využívány k hodnocení chemického a kvantitativního stavu. U **chráněných oblastí** (např. ochranná pásma vodních zdrojů, chráněné oblasti vymezené na základě směrnice Evropského společenství o stanovištích a směrnice o ptácích) se na základě výsledků sledování prověřuje plnění požadavků dalších směrnic Evropského společenství ve vztahu k povrchovým a podzemním vodám.

Za účelem koordinovaného postupu při vypracování monitorovacích programů byla **v červenci 2006** v rámci Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL) schválena „**Společná koncepce monitoringu stavu povrchových vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe**“ a „**Společná koncepce monitoringu stavu podzemních vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe**“.

V souladu s požadavky článku 8 Rámcové směrnice o vodách zpracovaly 4 státy v povodí Labe (Česká republika, Německo, Rakousko a Polsko) do konce roku 2006 programy monitorování stavu vod (povrchových a podzemních vod a chráněných oblastí).

MKOL vypracovala **v březnu 2007** společnou souhrnnou zprávu o monitorovacích programech podle článku 8 Rámcové směrnice o vodách v Mezinárodní oblasti povodí Labe (**Zpráva 2007**). Zpráva je k dispozici na domovské stránce MKOL (www.ikse-mkol.org), popř. ji lze na vyžádání získat jako publikaci v sekretariátu MKOL.

MEZINÁRODNÍ OBLAST POVODÍ LABE

MONITOROVACÍ PROGRAMY
PODLE ČL. 8 RÁMCOVÉ SMĚRNICE

SPOLEČNÁ SOUHRNNÁ ZPRÁVA
PRO EVROPSKOU KOMISI

podle čl. 15 odst. 2 Směrnice 2000/60/ES
Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. října 2000
ustavující rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky
(Zpráva 2007)

březen 2007

Odborné zpracování a redakce:
Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL)

Zpráva 2007

Typy monitorování

Programy monitorování stavu povrchových a podzemních vod jsou podle svého účelu rozděleny na 3 typy monitorování: situační, provozní a průzkumné. Sledují se biologické, hydromorfologické, fyzikálně-chemické a chemické složky kvality.

Situační monitorování slouží zejména:

- k doplnění a ověření výsledků analýzy charakteristik, která byla podle čl. 5 Rámcové směrnice o vodách provedena do konce roku 2004 a publikována ve Zprávě 2005,
- k hodnocení dlouhodobých změn povrchových a podzemních vod, způsobených přirozeným vývojem nebo lidskou činností.

Cílem **provozního monitorování** je:

- určit stav povrchových a podzemních vod, u kterých bylo zjištěno, že pravděpodobně nedosáhnou environmentálních cílů,
- poskytnout podklady pro stanovení opatření na zlepšení stavu povrchových a podzemních vod a provést kontrolu jejich účinnosti.

Cílem **průzkumného monitorování** je získat informace o příčinách a možnostech odstranění vlivů narušujících stav povrchových vod.

Například:

- zjišťování cest vnosu živin a znečišťujících látek,
- úhyn ryb,
- podezření na znečištění vod z neznámých bodových zdrojů nebo z plošných zdrojů,
- zdokumentování dopadů havarijního znečištění vod apod.

Monitorování povrchových vod

Stav povrchových vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe se v rámci situačního monitorování sleduje celkem na 114 monitorovacích místech tekoucích vod (ČR: 67, Německo: 42, Rakousko: 1, Polsko: 4), 44 monitorovacích místech stojatých vod (ČR: 16, Německo: 28), 2 monitorovacích místech brakických vod (pouze v Německu) a 4 monitorovacích místech pobřežních vod (pouze v Německu), tj. celkem na 164 monitorovacích místech.

Provozní monitorování povrchových vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe probíhá celkem na 4 104 monitorovacích místech tekoucích vod (ČR: 1 772, Německo: 2 318, Rakousko: 13, Polsko: 1), 483 monitorovacích místech stojatých vod (ČR: 134, Německo: 349), 2 monitorovacích místech brakických vod (pouze v Německu) a 3 monitorovacích místech pobřežních vod (pouze v Německu), tj. celkem na 4 592 monitorovacích místech.

Tabulka 1 uvádí přehled monitorovacích míst situačního a provozního monitorování povrchových vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe.

Monitorování podzemních vod

U podzemních vod se monitoruje jejich množství (kvantitativní stav) a kvalita (chemický stav). Programy monitorování chemického stavu se podle svého účelu dělí na situační a provozní.

Ke sledování kvantitativního stavu podzemních vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe se využívá celkem 4 529 monitorovacích míst (ČR: 438, Německo: 4 083, Rakousko: 7 /těchto 7 monitorovacích objektů slouží k doplňkovému zabezpečení výsledků získaných z bilance/, Polsko: 1).

Tab. 1: Monitorování povrchových vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe

Kategorie povrchových vod	Plocha (km²)	Situační monitorování		Provozní monitorování	
		Počet monit. míst	Hustota měřicí sítě (km² na 1 monitorovací místo)	Počet monit. míst	Hustota měřicí sítě (km² na 1 monitorovací místo)
Mezinárodní oblast povodí Labe					
Tekoucí vody	148 268	114	1 301	4 104	36
Stojaté vody	1 290	44	29	483	3
Brakické vody	410	2	205	2	205
Pobřežní vody	2 555	4	639	3	852
Celkem	—	164	—	4 592	—
Česká republika					
Tekoucí vody	49 933	67	745	1 772	28
Stojaté vody	178	16	11	134	1
Celkem	—	83	—	1 906	—
Německo					
Tekoucí vody	97 175	42	2 314	2 318	42
Stojaté vody	1 112	28	40	349	3
Brakické vody	410	2	205	2	205
Pobřežní vody	2 555	4	639	3	852
Celkem	—	76	—	2 672	—
Rakousko					
Tekoucí vody	921	1	921	13	71
Polsko					
Tekoucí vody	239	4	60	1	239

Ke sledování chemického stavu podzemních vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe se pro situační monitorování využívá celkem 1 806 monitorovacích míst (ČR: 322, Německo: 1 469, Rakousko: 14, Polsko: 1).

Ke sledování chemického stavu podzemních vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe se pro provozní monitorování využívá celkem 1 693 monitorovacích míst (ČR: 322, Německo: 1 357, Rakousko: 14 /průběžné sledování vybraných ukazatelů, i když u nich nebylo prokázáno žádné riziko/, Polsko: 0).

Tab. 2: Monitorování podzemních vod v Mezinárodní oblasti povodí Labe

Horizont podzemních vod	Kvantitativní stav	Chemický stav – Situační monitorování	Chemický stav – Provozní monitorování	Plocha útvarů podz. vod celkem (km²)
	Počet monit. objektů	Počet monit. objektů	Počet monit. objektů	
Mezinárodní oblast povodí Labe				
Svrchní útvary podz. vod	57	44	44	2 108
Hlavní kolektory	4 303	1 688	1 628	147 351
Hlubinné útvary podz. vod	169	74	21	7 991
Celkem	4 529	1 806	1 693	—
Česká republika				
Svrchní útvary podz. vod	57	44	44	2 108
Hlavní kolektory	354	257	257	50 193
Hlubinné útvary podz. vod	27	21	21	4 170
Celkem	438	322	322	—
Německo				
Hlavní kolektory	3 941	1 416	1 357	96 167
Hlubinné útvary podz. vod	142	53	0	3 821
Celkem	4 083	1 469	1 357	—
Rakousko				
Hlavní kolektory	7	14	14	921
Polsko				
Hlavní kolektory	1	1	0	70

Mezinárodní program měření Labe

Se sledováním jakosti vody v povodí Labe na základě programů měření dohodnutých na mezinárodní úrovni se začalo již počátkem devadesátých let. Založením MKOL v roce 1990 byl položen základní kámen pro komplexní a harmonizovaný postup při sledování vývoje jakosti vody v Labi a jeho přítocích. V zájmu realizace společného programu měření byla vybudována **měřicí síť jakosti vody MKOL** se 17 měrnými profily (5 v ČR a 12 v Německu). Vedle rozšíření již existujících a zřízení nových měřicích stanic bylo také doplněno vybavení laboratoří a vyvinut příslušný systém zpracování dat.

První Mezinárodní program měření MKOL se 63 ukazateli byl sestaven pro rok **1992**. Od té doby se v rámci MKOL každý rok stanovují ukazatele, které jsou sledovány na mezinárodní úrovni. Pro rok 2006 bylo vybráno více než 100 fyzikálních, chemických a biologických ukazatelů.

Základní ukazatele, jako jsou teplota vody, pH, vodivost, rozpuštěný kyslík a průtok, se v měřicích stanicích sledují kontinuálně. Pro stanovení dalších ukazatelů jsou rovněž v měřicích stanicích automaticky odebírány vzorky a následně analyzovány v laboratořích. Ve třech měrných profilech se provádí **bilancování ročních odtoků** prioritních látek MKOL: v profilu Hřensko/Schmilka na hranici ČR s Německem, Schnackenburg na historické hranici mezi bývalou NDR se SRN a v profilu Seemannshöft pod Hamburkem.

Mezinárodní program měření na rok 2007 byl upraven podle požadavků Rámcové směrnice o vodách. Obsahuje část měrných profilů situačního monitorování podle Rámcové směrnice o vodách v povodí Labe, které zahrnují i úseky zaústění všech přítoků Labe s plochou povodí nad 5 000 km² (do roku 2006 to byly pouze měrné profily na přítocích Vltava, Sála a Mulde).

Program měření, který se od roku 2007 nazývá **Mezinárodní program měření Labe**, zahrnuje celkem 19 měrných profilů (7 v ČR, 12 v Německu).

Na toku Labe je situováno 9 měrných profilů (4 v ČR a 5 v Německu), 10 profilů je na přítocích. V ČR je z přítoků do programu měření zařazeno ústí Vltavy, jejího přítoku Berounky a ústí Ohře, v Německu ústí Černého Halštrovu (Schwarze Elster), Mulde, Sály (Saale), jejích přítoků Unstrut a Bílý Halštrov (Weiße Elster), ústí Havoly (Havel) a jejího přítoku Sprévy (Spree).

Nejvýznamnějším předpokladem pro společnou interpretaci naměřených hodnot je jejich porovnatelnost. Ta byla a je zabezpečována na mezinárodní úrovni v rámci MKOL pomocí **opatření k zajištění kvality analytických výsledků**, jako jsou výběr a aplikace identických nebo porovnatelných metod měření, mezilaboratorní porovnání a společné vyhodnocování výsledků měření.

Společná interpretace výsledků Mezinárodního programu měření se provádí formou Zpráv o jakosti vody v Labi.